

KS. RAJMUND PORADA

Opole-Lublin

CHRZEŚCIJANIE RÓŻNYCH KONFESJI
WOBEC ODPOWIEDZIALNOŚCI
ZA SPRAWY SPOŁECZNE I GOSPODARCZE

Dziewiąte Sympozjum Ekumeniczne
przedstawicieli Kościołów Szwajcarii i Polski
Mikołajki, 10-13 marca 1997 roku

W Mikołajkach na Pojezierzu Mazurskim, w obiektach tamtejszej wspólnoty luterńskiej odbyło się już dziewiąte z kolei ekumeniczne spotkanie przedstawicieli Kościołów Szwajcarii i Polski¹ Organizatorami sympozjum byli Polska Rada Ekumeniczna, Instytut Ekumeniczny KUL i Grupa Robocza Chrześcijańskich Kościołów w Szwajcarii (Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen in der Schweiz). Obrady skupiały się wokół hasła: „Chrześcijanie różnych konfesji wobec odpowiedzialności za sprawy społeczne i gospodarcze” („Christen aus verschiedenen Konfessionen in ihrer Verantwortung für Gesellschaft und Wirtschaft”).

I. PROBLEMATYKA REFERATÓW

Ogólnego wprowadzenia w tematykę sympozjum dokonał dyrektor Andrzej Wójtowicz z Polskiej Rady Ekumenicznej, a jednocześnie przedstawiciel Kościoła ewangelicko-augsburskiego. Podkreślił aktualność i doniosłość tej tematyki dla Kościołów i teologów, którzy są nieustannie i wielostronnie konfrontowani z sytuacją społeczno-gospodarczą środowisk ich życia i działania. Stąd pytanie: Czy Kościoły, a wraz z nim teologowie, mogą coś wnieść w kształtowanie tej rzeczywistości?

Odpowiedź na to pytanie miały dać zaprezentowane referaty. Pierwszą taką próbą było biblijno-teologiczne wprowadzenie w tematykę sympozjum dokonane przez bpa prof. Jeremiasza Anchimiuka z Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (*Biblich-theologische Einführung in das Thema des Symposions*). Zdaniem prelegenta

---

¹ Relację z ósmego sympozjum wraz z odsyłaczami do sprawozdań z wcześniejszych spotkań zamieszcza S. J. Koza: *Ekumenia jako wspólnota Kościołów*, „Roczniki Teologiczne”, 42(1995), z. 7, s. 205-207.

choć tematyka wydaje się bardzo „świecka”, jej obecność w Biblii jest zaskakująco obszerna. Analizując księgi Starego, jak i Nowego Testamentu prelegent ukazał – jego zdaniem – krytyczne i często negatywne stanowisko Biblii wobec takich zagadnień jak: państwo, gospodarka, polityka, władza, bogactwo. Wskazał w związku z tym na konieczność stałej korektury tych rzeczywistości przez aplikację biblijnych wskazań. O ile w trakcie dyskusji ostatnie stwierdzenie nie budziło żadnych zastrzeżeń, za wielce kontrowersyjną uznano egzegezę biblijnych tekstów dokonaną przez prelegenta.

Oryginalnej korelacji problematyki jedności Europy i fenomenu wysiłku na rzecz poszukiwania jedności chrześcijan dokonał ks. dr Stanisław Rabiej (pracownik naukowy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego) w referacie *Jedność Europy a podział chrześcijan (Einheit von Europa und die geteilten Christen (1965-1995))*. Zdaniem prelegenta w Europie można dostrzec dwie paralelne inicjatywy: wznowienie dialogu między wspólnotami wyznaniowymi i religijnymi oraz dążenie ku zjednoczeniu w sferach gospodarczo-politycznych. Ks. Rabiej wskazał na uwidaczniającą się analogię dialogu katolicko-prawosławnego do faz procesu jednoczenia się wspólnoty europejskiej. Analogia ta wyraża się w strukturze tego procesu. Zdaniem autora referatu jest to struktura ofiary, w której można wyróżnić trzy elementy: prezentacja (obraz rzeczywistości), przemiana (transsubstancjacja, kryzys), komunია (owoc przemiany). Jest to jednocześnie paradygmat teologii ekumenicznej. Według prelegenta świadczy to o pewnej komplementarności ruchu ekumenicznego i procesu unifikacyjnego w Europie. W trakcie dyskusji zgłoszono jednak wątpliwość co do zasadności czynienia takich paralel, zwłaszcza że oba procesy dotyczą zasadniczo różnych biegunów Europy.

Niezwykle aktualny problem wcielania i obecności podstawowych wartości chrześcijańskich w życiu społeczno-politycznym (*Die christliche Grundwerte am Ende des XX. Jahrhunderts*) był tematem wykładu ks. dra hab. Piotra Jaskóły (pracownik naukowy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego i Instytutu Ekumenicznego KUL). Prelegent wskazał na podstawowy fakt wiary w Jezusa Chrystusa, która dała pojedynczym ludziom i całym narodom jasną odpowiedź na pytanie o sens życia. Zaslugą chrześcijaństwa jest rozwinięcie antropologii opartej na koncepcji człowieka jako obrazu Bożego. To rozumienie człowieka kształtuje też rozumienie społeczeństwa. Wiara chrześcijańska kładzie akcent na solidarność wszystkich ludzi, miłość bliźniego i współodpowiedzialność. Autor referatu przedstawił pola politycznej i społecznej odpowiedzialności Kościołów chrześcijańskich za Europę. Wskazał na potrzebę prawnego i obyczajowego uznania podstawowych wartości dla funkcjonowania państwa, potrzebę respektowania praw człowieka i rodziny, ostrzegania przed ideologizacją systemu szkolnictwa i wychowania, troski o sprawiedliwość społeczną, zagwarantowanie kulturowego rozwoju różnym tradycjom mniejszościowym, tworzenie szeroko rozumianej płaszczyzny pojednania międzynarodowego, międzywyznaniowego, między politykami a Kościołem, między wszystkimi ludźmi dobrej woli. Dys-

kusja uwypukliła różnice w ocenie faktycznej obecności tych wartości i sposobu jej uzyskiwania w życiu społeczno-politycznym obu krajów.

Temat zależności między etyką a gospodarką podjął referat zatytułowany *Ethik und Wirtschaft nach der Lehre der römisch-katholischen Kirche*, przesłany przez nieobecnego na sympozjum ks. dra hab. Franciszka Kampkę (pracownik naukowy KUL). Autor referatu zwrócił uwagę na podkreślaną przez społeczną naukę Kościoła rzymskokatolickiego potrzebę wzajemnych związków między obiema rzeczywistościami. Jakkolwiek nie popada się w złudzenie zbudowania idealnego świata, zadanie etyki upatruje się między innymi w budowaniu sprawiedliwych instytucji życia społeczno-gospodarczego, jak i podkreślaniu nieodzowności moralnych postaw i działań jednostki. Główny akcent kładzie się na ludzkim, a więc i moralnym wymiarze życia gospodarczego. Etyczne impulsy mają za zadanie budzenie aktywności sumienia i przeciwdziałanie dehumanizacji warunków gospodarczych. W dyskusji, jaka się wywiązała, pryncypialność tego stanowiska nie budziła żadnej wątpliwości.

Ostatni referat wygłosił ks. dr Zygfryd Glaeser (pracownik naukowy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego), który podjął temat znaczenia pierwszej ekumenicznej encykliki w kontekście problematyki sympozjum (*Bedeutung der Enzyklika „Ut unum sint“*).

II. AKTUALIA I KOMUNIKATY

W ramach sympozjum przedstawiono także obraz aktualnej sytuacji społeczno-politycznej, gospodarczej i kościelnej w Szwajcarii i Polsce. Ze strony szwajcarskiej dokonali tego dr Eduard Wildbolz (*Ein Schweizer Spiegel*) i Ernst Meili (*Gedanken zur gegenwärtigen kirchlichen Lage [im Kanton Zürich bzw. in der Schweiz]*) z Kościoła ewangelicko-reformowanego, natomiast z polskiej strony ks. Zbigniew Zembrzuski z IE KUL (*Verso una testimonianza comune delle Chiese*), dyr. Andrzej Wójtowicz i Wsiewołod Konach z Kościoła prawosławnego (obaj w formie luźnej wypowiedzi).

Wygłoszono także dwa komunikaty: dr Krzysztof Leśniewski (pracownik naukowy IE KUL) na temat odpowiedzialności Kościołów za edukację ekologiczną w Polsce (*Churches' Responsibility for Environmental Education in Poland*) i ks. Rajmund Porada (IE KUL) na temat misji Kościołów według dokumentu dialogu katolicko-luterańskiego „Kościoł i usprawiedliwienie” (*Sendung der Kirchen nach dem Dokument des katholisch-lutherischen Dialogs „Kirche und Rechtfertigung“*).

III. SPOSTRZEŻENIA I UWAGI

Sympozjum nie ograniczyło się tylko do prezentacji referatów i dyskusji. Każdy dzień rozpoczynał się wspólną ekumeniczną modlitwą w luterańskim kościele, znajdu-

jącym się tuż obok domu zamieszkania i obrad. Na zakończenie sympozjum odbyło się nabożeństwo przygotowane przez reprezentantów różnych Kościołów. Warto tu dodać, że oprócz już wymienionych uczestników obecni byli także przedstawiciele Kościoła starokatolickiego ze Szwajcarii i Kościoła ewangelicko-reformowanego z Polski. „Silną” obsadę mieli polscy luteranie, wśród których było aż dwóch biskupów. Pewnym brakiem była nieobecność przedstawicieli Kościoła katolickiego ze Szwajcarii.

Nieodłącznym elementem tego rodzaju spotkań są także spotkania „zakulisowe”, na wpół towarzyskie. Tak było i tym razem, a okazję ku temu stwarzały nie tylko wspólne posiłki, ale także wieczory, gorące w dyskusje i żywe wymiany zdań, przeciągające się nieraz do późnej nocy.

W przedostatni dzień, w godzinach popołudniowych zorganizowano autobusową wycieczkę po najbliższej okolicy. Zwiedzono luterskie centrum parafialne w Mrągowie (uczestników podjął kawą i ciastem miejscowy pastor wraz z żoną), bazylikę w Świętej Lipce, a także niektóre wiejskie, ale jakże piękne i zazwyczaj dobrze utrzymane zabytkowe świątynie luterskie. Przewodnik, którym był *nota bene* miejscowy biskup luterski, w czasie przejazdu autobusu zapoznawał gości z problemami natury społeczno-gospodarczej tamtejszej ludności, zwłaszcza z ogromnie wysokim bezrobociem i jego fatalnymi skutkami. Te informacje, wywołujące przygnębiające wrażenie, kontrastowały z pięknem ziemi mazurskiej i jej ogromnym, choć mało wykorzystywanym potencjałem, choćby turystycznym.